

Referat fra Forum for Åpen Forskning

Tidspunkt: 09.02.2024, 10:00 – 15:00

Sted: UHR, Stortorvet Oslo

Til stede: Ragnar Lie (UHR), Katrine Weisteen Bjerde (HK-dir), Alexander Refsum Jensenius (UiO), Johanne Raade (UiT/UHR-Bibliotek), Vidar Røeggen (UHR), Pål Bakke (RHF/OUS), Herman Strøm (USN/UHR), Matthias Kolberg (RHF/OUS), Anne Karine Nymoene (UHR), Rachel Glasser (UHR), Lars Holden (FFA), Nenitha Charlotte Dagslott (Forskningsrådet)

Forfall: Vidar Haanes (MF, UHR-Forskning), Hanne Monclair (KD), Jorunn Dahl Nordgård (Forskerforbundet), Marianne van der Wel (HOD), Christian Lund (Forskningsrådet), Marte Qvenild (Forskningsrådet), Nina Karlstrøm (Sikt)

Status for forumet og plassering av nettsider

Det ble presentert et kort saksframlegg om forumets status og plassering av nettsider.

[Openscience.no](https://opscience.no) ble fremhevet som best egnet for informasjon om Nasjonalt Forum for åpen forskning, siden nettsiden er en felles arena for informasjon om åpen forskning. Her vil Sikt være ansvarlig for drift av siden. UHR vil fortsatt være ansvarlig for koordinering av Forumet. UHR sørger for korte referater fra møtene som sendes til Sikt og legges ut fortløpende for å øke åpenheten rundt hva forumet tar opp av saker. Det er viktig at informasjonen på nettsiden er lesbar og uten for mye «sjargong». Videre ble det presisert at forumet ikke har beslutningsmyndighet, men skal sikre samspill og gjensidig informasjonsdeling.

Hovedtema: Åpen utdanning

Alexander introduserte. Presentasjonen finnes her:

<https://zenodo.org/doi/10.5281/zenodo.10639266>

To hovedtemaer: Åpen forskning som muliggjør bedre og mer forskningsnær utdanning, og behovet for utdanning/trening i åpen forskning.

Momenter fra diskusjonen:

- Åpne læringsressurser, infrastrukturer for utdanning, og utfordringer knyttet til kommersielle infrastrukturer som Canvas. MOOCs og liknende lar seg vanskelig integrere med Canvas og andre systemer som krever innlogging. Slike systemer er ikke åpne, noe som vanskeliggjør bytte fra ett system til et annet. Institusjonene blir fort «låst» til et system. Det bør være økt bevissthet rundt disse spørsmålene. Når institusjoner skal ta i bruk slike infrastrukturer/systemer bør det vurderes om de tilgjengelige systemene legger til rette for åpen forskning og utdanning.
- Open notebooks, - methods, - data og open source ble fremhevet som store muligheter for økt forskningsbasert utdanning. Det ble påpekt at studenter kan bedre forstå, validere, replisere og gjenbruke forskning hvis data er FAIR. Flere eksempler på bruk av åpne forskningsdata i undervisning ble nevnt.
- Kunstig intelligens (KI) kan bidra til å tilgjengeliggjøre data og resultater tilpasset ulike nivåer og målgrupper, forutsatt at materialet er godt strukturert og tilgjengeliggjort – FAIR. Det ble diskutert at kunstig intelligens (KI) ikke blir «smartere» enn det den kan trenes på. KI er derfor avhengig av store mengder FAIR data for å fungere godt. Det er behov for å tydeliggjøre sammenhengene mellom KI og åpen forskning/utdanning.
- Det er behov for ny policy, infrastruktur, retningslinjer og opplæring.

- Åpen utdanning må kobles til belønningssystemer og det bør utvikles løsninger for hvordan man kan bli kreditert/sitert når undervisningsmateriale gjenbrukes. Åpen utdanning bør kobles til prosessene knyttet til NOR-CAM.
- Det ble understreket at åpen forskning og FAIR må bakes inn i regulær utdanning.
- Flere ser utfordringer knyttet til opphavsrett og økonomiske interesser.
- Flere av disse problemstillingene kan tas opp i regi av UHR, f.eks. på møter i UHR-Utdanning og UHR-konferansen i november.

Utredning av publiseringsindikatoren

Vidar informerte om utredningen av publiseringsindikatoren (se presentasjoner knyttet til utredningen på publiseringsutvalget sin nettside: <https://www.uhr.no/ressurser/det-nasjonale-publiseringsutvalget/>)

Status Skills4EOSC

Katrine informerte om status for Skills4EOSC. Dette er et fullfinansiert oppdrag fra EOSC, med 46 deltakere fra 18 land. Hovedmålet med prosjektet er å øke kompetansen i hele Europa innen åpen forskning. Prosjektet har startet med å identifisere ulike behov for ulike målgrupper, og skal lage kurs for undervisere (train-the trainer), slik at disse gis kompetanse til å undervise de ulike målgruppene. Det skal også etableres et europeisk nettverk av kompetansesentere, der det er ønskelig at Norge kobler seg på. HK-dir ønsker å forankre arbeidet i Norge i RDA-Norge og er i dialog med denne gruppen. EU har bygget opp en modell for minikvalifikasjoner, med et system med ulike «badges». Læringsmaterialet skal være FAIR.

Status NVA

Herman informerte om status for NVA/Cris prosjektet:

- I midten av november 2023 skulle en fullskala test av NVA gjennomføres av en testgruppe bestående av representanter fra Nord universitet, NTNU, UiB, UiO og UiT. Testgruppen var utpekt av UHR og FFA. Testgruppen ga uttrykk for at NVA fortsatt hadde mangler før det er klart til daglig drift for alle institusjoner.
- Fra desember 2023 til februar 2024 skulle det vært gjennomført en utprøvningsperiode for alle institusjoner som bruker Cris i dag. Denne er utsatt grunnet manglene testgruppen påpekte. Utprøvningsperioden har til hensikt å gi institusjonene og deres brukere anledning til å gjøre seg kjent med all nødvendig funksjonalitet slik at de kan verifisere at denne fungerer som tiltenkt, samt også å gi institusjonene anledning til å vurdere egen arbeidsflyt. Utprøvingen skal gjennomføres på et senere tidspunkt, før NVA/Cris lanseres.
- Prosjektet arbeider nå med å få på plass funksjonaliteten som er nødvendig for å kunne gjennomføre en ny runde med testing.

Andre oppdateringer

Alexander ga en statusoppdatering fra **EUAs Expert Group on Open Science**. Alexander er leder for en nyopprettet subgruppe som skal jobbe med FAIR data. Hovedtemaer subgruppen skal jobbe med fremover inkluderer personvern/GDPR og hvordan man løser det i ulike arkiver/infrastrukturer, opphavsrett, knowledge security, og koblinger til åpen utdanning.

cOAlition S' strategi

Saken ble ikke behandlet.

Status CoARA/NOR-CAM

Ragnar informerte. NOR-CAM nettverket har nå status som [CoARA National Chapter](#). Alle De fleste universitetene i Norge har skrevet under på The Agreement on Reforming Research Assessment (ARRA), med det er fremdeles få fra instituttsektoren som har forpliktet seg. COARA har etablert [13 arbeidsgrupper](#). UHR er involvert i tre arbeidsgrupper, Forskningsrådet deltar i to. CoARA er enig om grunnprinsippene nedfelt i ARRA, arbeidsgruppene skal gjøre det mulig å gjennomføre disse i praksis.

Hovedpunkter fra EU-kommisjonen NPR-rapport

NPR-rapporten (National Points of Reference on Scientific Information) fra EU-kommisjonen ble ikke diskutert.

Diverse

- Johanne informerte om at alle de store forlagsforhandlingene er startet.